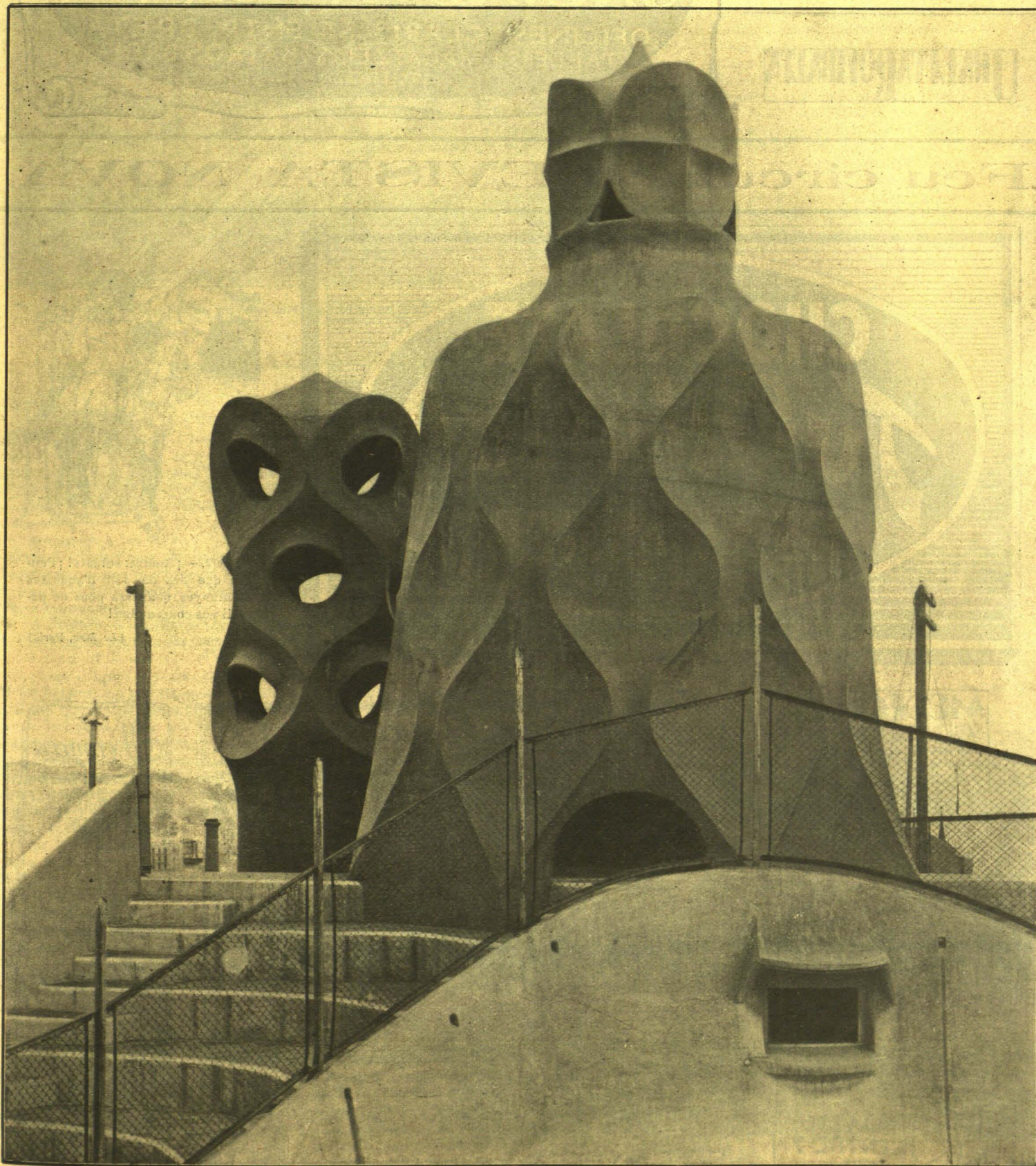

REVISTA NOVA

Any I. - N.º 7

Barcelona, 23 de Maig de 1914

20 cèntims

TORRATXA I XAMENEIA DE LA CASA MILÀ (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

REDACCIÓ: CLARIS, 99.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 644 (BOTIGA «LA PINACOTECA»).

NO'S TORNEN ELS ORIGINALS :: LA RESPONSABILITAT DELS MATEIXOS A CÀRREC DE L'AUTOR

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

CATALUNYA.	12 PTES. ANY
RESTO D'ESPANYA . . .	15 » »
ESTRANGER.	20 » »

Número solt, 20 cèntims.

DIABÈTICS
— CURA INFALIBLE CON EL —
OPALCHI-NOVELLAS
EXIGIR EL LEGÍTIMO PREPARADO — FARMACIA DEL AUTOR
77, RAMBLA DE CATALUÑA, SEGALÀ, ALSINA, & S.

ORALITA ROVIRALTA

INSTALACIONS GENERALS D'ELECTRICITAT
MAQUINARIA ASCENSORS CALEFACCIÓ
SALVADOR FERRER

OFICINES: CLARIS 34 ENTR. DRETA
TALLERS I MAGATZEMS: BAIXOS DRETA
TELEF. 482

Feu circular REVISTA NOVA

CHOCOLATE
JUPINAMBA
ES EL MEJOR

Roosevelt. — ¡Amunt, soldats! ¡Penseu que des de dalt d'aquestes montanyes, quaranta pous de petroli vos contemplen!

(Le Rire, Paris)

MÉDECINE
SCIENCES · LITTÉRATURE
Librairie Française et Allemande:
Concell de Cent. 331
APROP RBLA CATALUNYA
Roig

BELLESA
ADJUDICACIÓ

ARRUGUES: TAQUES I CICA-
TRIUS: ERUPCIIONS I MA-
LALTIES DE LA PELL:
DEL MOIXI: CAIGU-
DA DEL CABELL:
OBESITAT: MA-
SSATJE: MA-
NICURA
ETC.

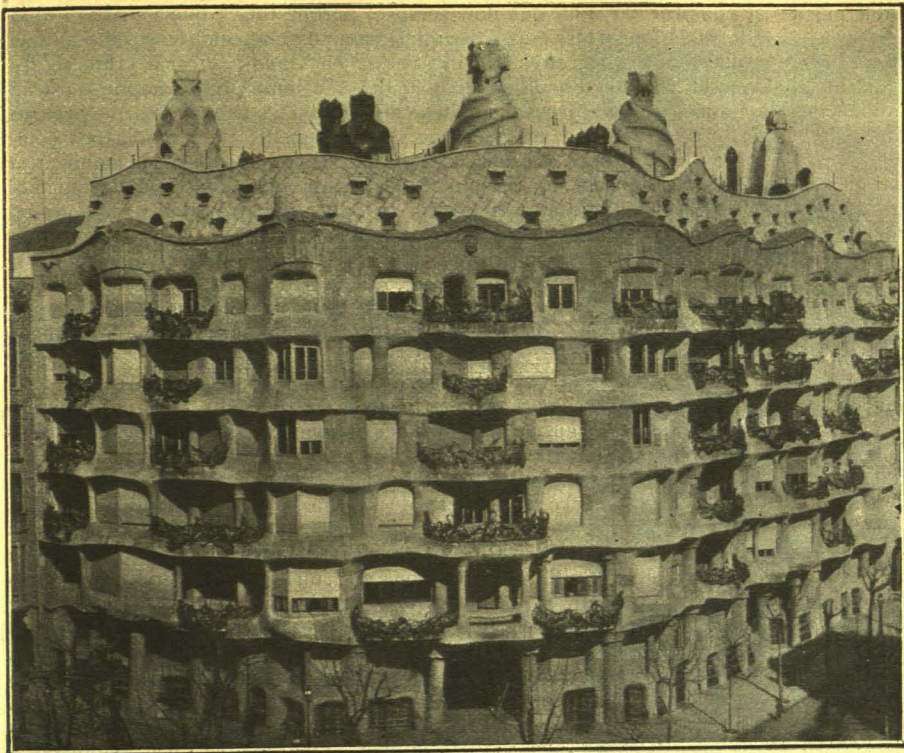
RBLA DEL
CENTRE 7
PRL.

Ebanisteria **Juan Puigdemongolas**

Muebles Artísticos y Decoración
Restauración de Muebles antiguos
Especialidad en arquetas, reproducciones de
ejemplares antiguos y modelos originales
modernos, retablos, oratorios, etc., etc.
Nueva San Francisco, 3.-Barcelona

Palmar
ANTIGUITATS
MOBLES
CUADROS
PORTA
FERRI
CA.
18

PASEO DE GRACIA
VALENTI HÑOS
JOYEROS · BARCELONA

Vista general de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

EN GAUDÍ

PER FRANCESC PUJOLS

ES tres arts del dibuix, arquitectura, escultura y pintura no han tingut ni conegut artistes com el temps, ni'ls homes ni la terra que'ls aguanta han vist amb els seus ulls més gran donador del principi universal de la Bellesa, que aquest factor que no ha tingut començament ni tindrà fi i que sinó fos la feblesa dels materials que

se li trenquen a les mans i esdevenen runes, cap obra de pintura, escultura o arquitectura eixida de les mans del homes assoliria el grau d'essència estètica que'l temps posaria i deixaria en les seves obres, si la pedra, el ferro forjat, la fusta, l'argamassa i el ciment adormit duressin tant com ell.

A l'hivern, a la primavera, a l'estiu i a la tardor, que és la primavera de l'hivern, de nit i de dia, dematí i tarde, dies de feina i dies de festa, sense parar ni un moment, el temps, que's menja la pedra, va fent la seva; amb l'aigua, la pluja, el vent de ponent i el de llevant, les arrels de les herbes, els terratrèmols que aterren la terra, la claror, la fosca, el llamp que passa en un tancar i obrir d'ulls de la fosca a la claror i de la claror a la fosca; les pedregades que s'emporten la cullita, la rosada de la nit que manté la frescor de les estrelles i amb totes aquelles eines que han sigut, són i seràn les eines del temps, va pintant, a copia de matar-hi hores, desllorigant sense planyer-hi els dies, pastant mesos seguits, trencant i esmicolant anys i anys i polint a copia de passar-hi i tornar-hi a passar segles com un fuster a la botiga.

Si de la paleta del temps ne surten tots els colors arrellats a la claror del cel i mullats amb la sang de la terra, i si les seves pinzellades meravellen, de les seves mans ne surten formes mai vistes, ni mai s'ha vist força com la força del temps, ni gràcia com la seva, ni delicadeses com les d'ell, ni poder que se li pugui comparar, ni elegància que se li assembli, ni la grandesa que té pot ésser engrandida i podràn néixer artistes conresadors de les tres arts del dibuix, tan grans com el temps, però més, no.

Com si de cop i volta i a l'hora menys pensada, les coses del món, que verdes i madures són, haguessin madurat amb palla i temps i esdevingut fortes com un roure per a aguantar el feix dels anys i contà's segles amb les fulles, i el temps, que és tan artista i té tan bones mans, no s'hagués d'aconortar treballant en les runes, únics materials de prou durada, perquè la seva grapa s'hi conegui, o per dir-ho més clar, com si'l temps hagués fet en un instant lo que no fa en un any i en un any lo que faria en trenta mil segles, si'l deixessin fer, en Gaudí, com a arquitecte, ho ha fet a Catalunya.

El vent, el sol, i la pluja arrencada del cel a copia de precés i oracions, treballant la pedra a la veu del temps, són

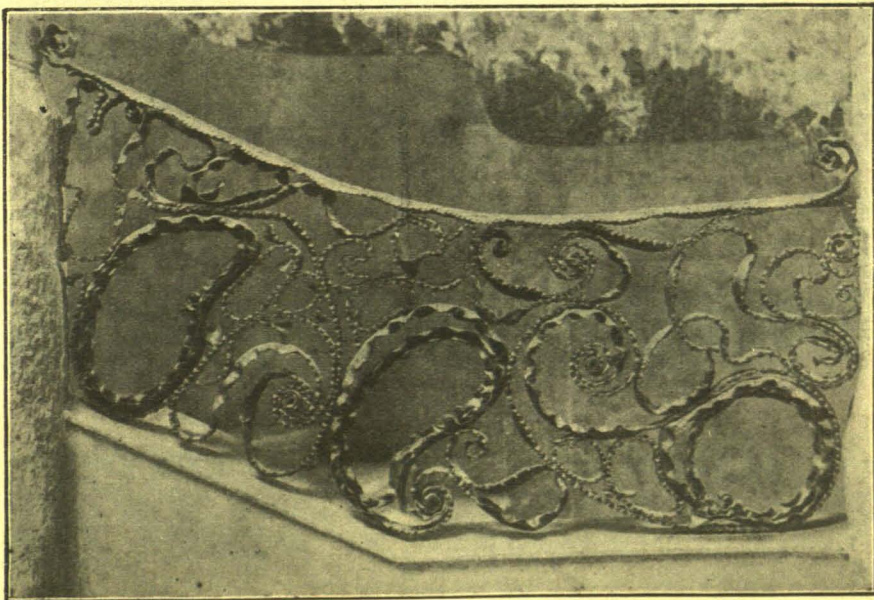
els únics que poden competir amb els picapedrers que piquen la pedra a la veu den Gaudí; com tampoc hi ha ningú que sàpiga fer aguantar les pedres, l'una sobre l'altra, de manera que'l principi genèric de la Bellesa fassi niu a les finestres i a les teulades com les auresnetes, o als campanars de la Sagrada Família com els esparvers i les olives, que's beuen l'oli de les llànties, o extenguin el vol com les portes obertes de bat a bat i volin pels panys de paret que queden en les obres d'aquest mestre sublim per tants i tants conceptes.

Tota la ciència dels anys i tota la inspiració arrambada pels segles, s'ha anat obrint camí i carrera en la pensa d'aquest català dels ulls blaus—que tant pels ulls i pel mirar com pel parlar és una bala de vidre—i des de les primeres obres a les últimes, el geni que conté li ha anat madurant sota'ls cabells del front que fan ombra als pensaments i si la primera obra d'art que va posar al món li va néixer despallada del principi genèric estètic, sols el temps igualaria la quantitat d'aquest principi amb que ara les vesteix perquè no se li morin i siguin immortals.

Examinant les obres den Gaudí, més artista que'l temps, hem vist que amb temps els pensaments maduren i passant llista dels nou treballs d'aquest geni català, que són: la casa de Gràcia, un; el kiosc de Pedralbes amb el drac de la porta i la porta, dos; el palau del carrer Nou, tres; Bellesguard, quatre; el Parc Güell, que comprèn varies èpoques, cinc; la casa den Calvet, sis; la den Batlló, set; la Sagrada Família, vuit, i la casa den Milà, nou, se veu, com aquell que diu, caminar el dò den Gaudí que en cada una de aquestes obres avança primer un pas de pussa, després un pas de pardal, a l'últim un pas de gegant, tan alt com el gegant del Pi, o, sense exagerar, tan alt com el gegant de la ciutat—que ara balla pel terrat de can Milà com quan anava al davant de la processó de Corpus—, sense contar, en la llista que hem passat, les obres que en Gaudí fa a Sant Boi, que, segons diuen, són les millors.

La violència i la monstrositat de la forma, que planten cara al drac de Vilafranca i a la Patum de Berga, ja comencen en la primera obra, que és la casa de Gràcia, i només s'aturen que un moment y encara de passada, a can Calvet del carrer de Casp, núm. 48, aon modernen les formes com si reculessin per a pendre l'esbranzida que las ha de pujar fins al terrat monstre de can Milà del Passeig de Gràcia i fins als campanars de la Sagrada Família que són les obres tingudes en els darrers temps de la seva carrera artística, més propies per a ser vistes d'aprop que de lluny, perquè d'aprop s'hi sent la remor de les aigües de l'inspiració que corren com el temps i de lluny no s'hi sent tant.

El Parc Güell i la Sagrada Família, que comprenen un pila d'anys d'aquesta carrera, mostren el camí que ha fet el dò de comunicar l'essència estètica que posseïx en Gaudí i allí s'hi pot veure com havent començat entrant de plè a plè a la violència de la visió i de gom a gom a la monstrositat de la forma, encara no hi havia infiltrat com una gotera d'aigües sense núvols, l'element intrínsec de la Bellesa que a

Barana de ferro forjat de l'escala principal de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

mig Parc Güell i a mitja Sagrada Família comença a despuntar per a assolir la major de les intensitats conegudes.

El palau del carrer Nou i Bellesguard són, de la llista de les obres, el primer bell esguart que dona aquell principi diví i les que formen el primer graó de l'escala de pedra picada per la qual ha anat pujant des de'l palau del carrer Nou fins a la punta dels quatre campanars de la Sagrada Família.

La violència i monstrositat de visió i forma, característiques de les obres de Gaudí, neixen, doncs, en les primeres, i la Vera Bellesa no s'hi desperta fins més tard; però si la violència i monstrositat de visió i forma reculen, com he dit, per a avançar, la Vera Bellesa, repetim, no recula mai, i avançant pels seus passos comptats, comença petita com un cargol que treu la banya i creix fins a ésser tan alta i grossa com la geganta.

A l'arribar an aquest punt i a l'anar a tocar i estendre un tema tan enlairat com els merits de Gaudí, la crítica ha de callar en senyal d'admiració, i canviant de tema, no s'ha de poder treure del cap ni apartar del pensament que'l dia de demà, quan aquest home hagi fet el camí que tots hem de fer i el geni se li hagi esvaït anant d'aquest món a l'altre, Catalunya s'arrencarà'ls cabells al pensar que l'ha deixat morir com una bestia i sense haver-li comprat i pagat un obra que compendii i commemori els mèrits davant dels quals tota crítica ha de rompre en alabances.

¿Per què, pregunta ara la part sana d'aquesta crítica, no's concedeix als catalans que han fet fortuna el dret d'ésser enterrats com cal a la Sagrada Família, mitjançant la mòdica quantitat de doscentes cinquanta mil pessetes, estipendi mòdic comparat a l'honor d'aital enterrament, que hauria d'ésser en tomba feta expressa?

Massa sabem que totes les riqueses d'aquest món no són prou per

a comprar un nom que duri sempre, perquè tot ve que s'acaba, i ni la glòria és immortal; però'l nom dels catalans que compressin llur última estada en els terrenys glorificats per en Gaudí, duraria tants segles com la Sagrada Família i el nom del seu autor, que tampoc duraran sempre, perquè torres més altes caiguessen i ja sabem fins on arriben els crits de la fama, per més que s'esgargamelli; però sinó's pot comprar l'immortalitat del nom, al menys se li poden assegurar molts anys de vida, i aquests són els que's podrien tenir per duescentes cinquanta mil pessetes, i Catalunya tindria lo que no tindrà, si els catalans no s'espavilen quan encara s'hi és a temps.

Deu-li paletes i manobres, pedra i ciment i la bossa que sòna si Barcelona és bona, i deixeu-lo fer, que ja sab bé de què se les heu; o, si voleu, encarregueu-li una torre dels vents a quatre vents que senyali els vents com la rosa dels vents i xiulant i xisclant com els mateixos vents.

La torre dels vents hauria d'ésser més alta que les cases, amb trompetes encarades a ponent perquè hi bufés el vent de llevant i amb flautes a llevant perquè hi bufés el ponent; cornetí pel garbí, trompes per a la tramontana i un fluviol per a la marinada que, tocat al pla de la Boqueria, se sentís de tot el pla de Barcelona.

El vent de serè faria un sò plè; el garbí faria: ¡Gaudí! ¡Gaudí!; i el cel rogent senyalaria pluja o vent, i tocs de trompetes; i si hi havés instruments per a tots els vents i tants com fulles hi hà a la rosa dels vents, els que són fets de Barcelona no haurien d'escollar les campanes per a saber d'on ve el vent, i quan se mudarien de casa no haurien de fer memòria per a saber si les campanes del Pi, de Santa Maria, de la Catedral o de Gràcia, senyalen mestral, garbí o altres vents, perquè amb la torre dels vents sabrien d'on ve el vent, i el que sab el vent i no sab el torrent, sabria l'instrument de la torre dels vents, tocat pel vent, quan fa vent i fuig la gent; perquè quan plou, plou; quan neva, neva; i quan fa vent, fa mal temps, i els remolins dels vents tocarien tots els instruments de la torre dels vents, com si amb els vents s'esfullés la rosa dels vents i els vents l'escampessin als quatre vents.

ANÈCDOTES CONTEMPORANIES

LA CATEDRAL DE MALLORCA

A la Catedral de Mallorca en Gaudí hi ha fet mil meravelles que no han sigut admirades per tothom, lo qual no vol dir res en contra de les mil meravelles.

Entre els treballs que té fets en aquella santa casa, hi hà una tribuna que'ls que l'han vista diuen que és tota una senyora tribuna. Nosaltres no l'hem vista ni la veurem, no perquè no siguem admiradors de en Gaudí, sinó perquè a Mallorca ja hi vam estar fa molt temps, i, viatjar per viatjar, més ens estimem anar a un altre *puesto*.

Aquesta tribuna que nosaltres no veurem, va ser vista per un canonge de la Catedral de Palma, qui al veure-la va arrufar el nas.

—¿Que no li agrada? — li van preguntar.

— Home, ¡no! — va respondre — perquè trobo que sembla un tramvia.

Quan van contar an en Gaudí la resposta del canonge, tot estranyat va dir:

—¿Y ara? ¿Que no pot ser ben bonic un tramvia!

LA COLUMNA DE CAN MILÀ

És sabut que la casa de Milà del Passeig de Gràcia, posseeix una columna que arriba fins a mitja acera. Conten que al preguntar an en Gaudí per què aquella columna avançava en tanta de manera, ell va respondre.

— Perquè aguanta tota la casa.

— Està bé, però fa nosa per a passar — li van dir.

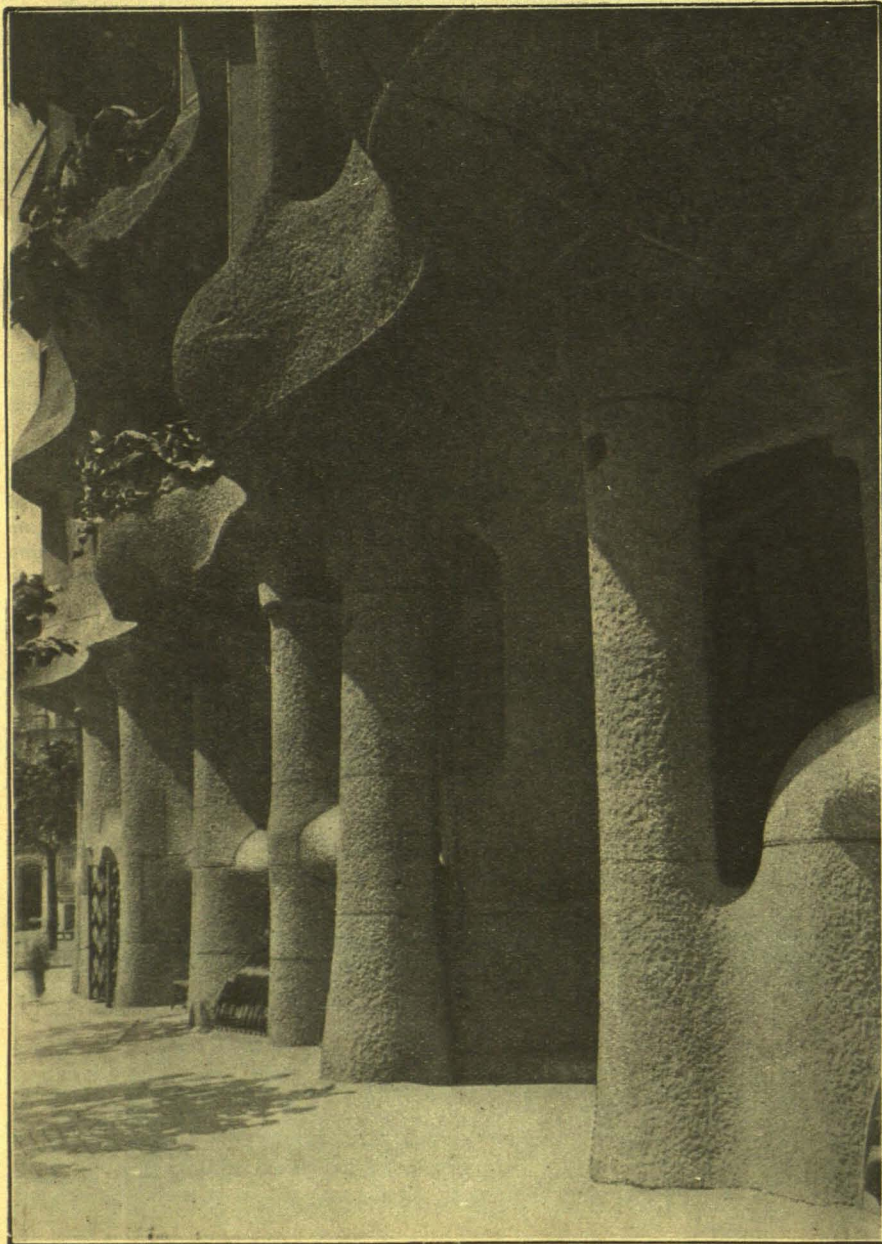
— Això rai, ja la treurem — diuen que va respondre en Gaudí; però nosaltres aquesta anècdota no la dem com a certa; la que ho és, és la que va originar aquesta columna quan en Callén era regidor.

Alguns concellers de la ciutat, creient de bona fè que la columna arribava fins a mig Passeig de Gràcia, van demanar en sessió pública que la fessin retirar, perquè era una reforma necessària i una reforma que s'hauria de fer desseguida, demà mateix si podia ser.

—¿I per què s'ha de fer aquesta reforma? — va preguntar en Callén, que era a la sessió.

— Perquè les Ordenances municipals ho exigeixen.

— ¡Ah! Doncs així — va respondre en Callén — reformem les Ordenances municipals.

Porta segona de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

Ens diuen incendiàries per a reivindicar el títol de pompiers. — MIQUEL PUY.

LA PATRIA D'EN PRIM

En Gaudí és fill de Reus, diguem-ho sense preàmbuls, per a els qui no ho sabien.

Reus ha dat a Catalunya els tres únics homes que per *fas o per nefas* han sigut universals. En Prim, en Fortuny—qui va deixar l'ànima a Déu, la fama al món i el cor a Reus—i en Gaudí. En Prim va ésser universal pel paper polític que va representar a Espanya i al Mèxic, i en Fortuny va morir a Roma i va ésser cèlebre a París. En Gaudí no ha passat del Passeig de Gràcia, però és universal pel seu geni.

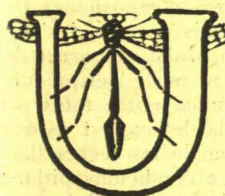
Es un fet molt curiós, però és cert, que'ls tres fills de Reus són els únics catalans que, per una raó o altra podem presentar al món.

De grans homes com els altres, Reus n'ha produït, en més o en menys, com totes les ciutats de Catalunya; en Pere Mata, en Sol i Ortega i en Peroi són celebritats de poca importància. Aquí's podrien cloure aquestes consideracions sinó haguéssim de dir que l'única catalana que ha traspassat les fronteres també és de Reus: la Mauri.

Quasi podem assegurar que Reus no té fronteres només quan reivindica la paternitat dels seus homes i de la seva dona.

Mai amb més motius se pot dir: Reus, París i Londres.

EL PRESTIGI DEN GAUDÍ ENTRE'LS QUI NO'LS AGRADA L'ART DEN GAUDÍ

UNA de les coses més notables és el prestigi que en Gaudí té entre aquelles persones a les qui el seu art no agrada.

Conten que la majoria dels propietaris de les cases d'aquest gran home no estan gens contents de la propietat

i se citen casos sorprenents, com els que segueixen.

Quan feia la casa den Batlló, del Passeig de Gràcia, diu que'l propietari i la seva senyora anaven a veure les obres de tant en tant, i don Antón els explicava els projectes que tenia:

—¿Veuen? Aquí hi farem això, aquí allò, més enllà allò altre. Ja veuràn si estarà bé.

—Ja ho crec, ja ho crec—deien marit i muller.

—I aquí, ¿veuen aquest embà?, doncs anirà a terra. En canvi, aquí n'hi farem un altre.

—Molt bé, molt bé—deien els interessats, que, quan sortien, segons conten, l'un mirant-se a l'altre, i convençuts de que don Antón no'ls veia, deien:

—Què vols que't digui, no m'acaba d'agradar.

També conten que quan va fer les obres per a la Sala Mercè, va fer rebaixar la pilastra que al mig de la botiga aguanta tota la casa.

Un dia el propietari de l'edifici—home previsor i que no deu estar per ardits arquitectònics—va veure la primor de la pilastra, i com si ja's veiés la casa a terra, se'n va anar corrents a trobar als llogaters que feien aquelles obres.

—Però, senyors, ¿què fan, què fan, desgraciats? ¿Que'm volen tirar la casa a terra?

—¿I això? ¿Què passa, què passa?

—Home, molt senzill: que m'aprimen la pilastra que aguanta la casa.

—Però, ¿que no sab que ho fa en Gaudí?

—¿En Gaudí?...

—Sí, senyor; i doncs ¿què's pensava?

—Bé, però ja veuràn, aquest senyor Gaudí... Com que la casa no és seva...

—¿Què diu ara, sant cristià!

—No, senyor, no, no és seva; ja li asseguro jo.

—No li dic pas que no; només li vull dir que si vostè crida massa i se sab que critica aquest fet del senyor Gaudí, tothom el tindrà per tonto. ¿Que no ho sab la fama que té don Antón?

Davant d'aquestes raons, el propietari va callar i no va dir res més, resignat a perdre la casa abans que la gent el tingués per tonto.

L'ull no hi veu fins que l'esperit el mena. — AUGUST RODIN.

Portal principal de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

EN GAUDÍ ÍNTIM

OTS els que'l coneixen íntimament diuen lo mateix: que an en Gaudí li agrada portar la contrària i si algú d'ells ho negués podríem pensar que se li ha encomanat l'estil den Gaudí.

Tothom sab que aquest gran artista és un apassionat de l'art grec i segons ell diu no n'admet d'altre.

—I doncs, don Antón—li preguntaven un dia—¿còm és que va fer aquest gòtic del absis de la Sagrada Família?

—Es que jo sostinc que és helènic.

Un dia sortien amb l'Opisso, el dibuixant de les obres, i passant per un carrer de l'Ensanche van oir un piano de manubri que tocava la cançó del *mosquito y la mujer*. En Gaudí, que portava la paraula, tot plegat s'aturà i escolta com si sentís alguna cosa encisadora.

L'Opisso, que no atinava en lo que'l podia fer aturar se'l va mirar estranyat:

—¿Que no ho sent? ¿Que no ho sent?—li va preguntar en Gaudí.

—No sé què vol dir.

—Sí, home, això que toca aquest piano: ¿Que no ho sent que és bonic! ¿Mare de Déu que és bonic!

Faixada escurçada de la casa Milà, carrer Provença
(arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

DE L'ESTRATEGIA I DE LA TÀCTICA CONTRA LA MALA LITERATURA

PER ALEXANDRE PLANA

IV

Els precedents: De com la substància literària augmenta d'una manera inquietadora. La virtut de l'abstenció. El fenomen més rar en literatura.

Farem, a tall de parèntesi, una confessió: l'idea d'aquest assaig ens vingué un vespre d'aquesta primavera, en una llibreria de la nostra ciutat, al fixar-nos en que tot un rengle d'un armari el llibreter el tenia reservat per als catàlegs. Mai com aquest dia havíem esmentat l'inquietadora creixença de la producció literària. Allavors recordàrem unes estadístiques, llegides fa temps, dels arbres que en els boscos del Nord-Amèrica cauen per a transformar-se en paper imprimible. Ens estrenyí el cor pensar que darrerament deu haver crescut encara aquesta metamòrfosi de la fusta en lletres i, més que rès, el pensar que bona part d'aquesta fusta s'ha transformat en pèsima i noïble substància literària.

Tota aquesta substància literària és oferta a l'àvida deria del llegir. ¡A cents, els volums de poesies; a mils, els volums de noveles; a milions, els articles periodístics d'indirecta i feixuga erudició literària! La gent inexperta s'empassa la substància que li mostren els aparadors dels llibreters, el cordills i agulles de pinça dels kioscos, o les columnes atapeïdes dels diaris. Ja veurem més endavant, en altre lloc d'aquest assaig, les malalties que pervenen de tal inexperiència. Es això lo qui ens ha induït, per altruisme, a fer per manera d'establir una estratègia defensiva.

De tot lo que s'escriu, sols una part arriba a les premses, i de les premses passa al aparador del llibreter, al kiosc, a les columnes del diari. I Goethe, encara deia: «La literatura és un fragment de fragments. De tot lo que's fa o se diu, sols se n'escriu una part.» Però, davant la creixença, sempre més ràpida de la literatura, és de tèmer

que esdevingui cada dia més gran el nombre de les coses fetes o dites que s'escriguin, i més gran cada dia el nombre de les coses escrites que s'imprimeixin. Sense pensar-nos-hi més, podem molt bé dir que la substància literària creix en proporció geomètrica, mentres que la població llegidora sols augmenta en una proporció aritmètica. ¡I digueu ara si no trobeu tràgic el cas d'una humanitat com la nostra, per a la qual, si és cert el principi de Malthus, les substàncies nodridores creixen en una proporció inferior a la substància literària!

Es, aquest, un mal que ve de lluny. Ja els grecs se queixaven de lo mateix. I amb les voltes qui han madurat les nespres de Plató encà, la malura de que els grecs se queixaven no és rès amb la que nosaltres patim. Els grecs, després de tot, no hagueren d'escriure un llibre com els que ara se fan per a saber els llibres que hem de llegir. Adhuc hi hà qui classifica les lectures segons els anys que ens queden de vida probable. Henri Mazel, posem per cas, fa el programa d'una vida sencera, dels divuit anys als seixanta; espai de quaranta anys de lectura que divideix en sis períodes. El primer període, per als poetes i les noveles, abans que tot. El darrer període, dels cinquantatres als seixanta anys, per a obres d'esperit religiós.

Així com és possible fixar un programa dels llibres que s'han de llegir un dia o altre de la nostra vida, no hi hà manera de fixar el programa dels llibres de la lectura dels quals hem de preservar als nostres semblants. Però lo que pot intentar-se és senyalar les regles i principis qui ens ajudin a conèixer el mal i a defensar-nos-en. Si la producció literària no és un necessitat fisiològica, l'abstenció és un deure. I contra els que no saben abstenir-se, qualsevol mida de coerció i de coacció està justificada, des de'l moment que de la tolerància ne poden venir mals greuissims. Tots recordem l'epidèmia d'ibsenianisme que fa uns anys se desenrotllà en la nostra producció dramàtica, malgrat que romagués en bona part desconeguda; com esmentem tots la persistent monomania lírica, de la qual ne són prova terrible les llistes anyals de composicions rebudes en les festes floralesques, així com moltes de les mateixes composicions llorejades. Cada vegada el nombre dels abstemis decreix, i s'augmenta el capdal de la nostra mala literatura. El que arreu del món passi lo mateix, no'ns aconsola gens ni mica, perquè nosaltres voldríam veure a la nostra terra, única entre totes per l'abundor de les perfeccions i la manca dels defectes. I és trist dir-ho, però s'ha de dir: Catalunya és una de les terres llatines on el mal que senyalem se presenta en condicions pitjors, per molts motius que en son dia seràn declarats; i la lluita contra la mala literatura hi serà més dura i complexa, sia perquè el nostre camp d'operacions és més reduït, sia perquè patim tots del mal d'ésser veïns els uns dels altres i no sabem com fer-ho per a dir-ho d'aquella clara i catalana manera que és precisament el nostre orgull.

Es el nostre, doncs, un cas semblant al de cada terra. Nosaltres, com els francesos, els servís, els russos o els colombians, patim d'un excés de literatura. I no pas de bona literatura, que això fóra motiu d'alegria, sinó de mala literatura. La gent que escriu amb intenció d'ésser llegida augmenta en una proporció superior a la gent disposada a llegir lo que escriuen els altres. La trista realitat que Robert Malthus descobrí, se'ns ofereix als ulls en el terror de la nodrició espiritual. I és per això que girem els ulls, que miren tal dissort, vers les ensenyances de Nietzsche, i creïem com ell que la vida no s'és creada per a que'ls impotents i els febles la malmenin; que la poesia no s'és feta com els pianos de maneta per a la repetició d'unes meteixes tonades desagrades i que l'art d'escriure no fou imaginat per a que'l món devingués una massa sòlida de suc de cervell en malhora expremut. Cal tenir en compte que'l remordiment és una posició de l'esperit gairebé desconeguda en literatura. Es un fenomen raríssim, i encara no sempre degut a raons pures. Huysmans sacrificà obres seves, però ho feia per a salvar la seva ànima.

LES PRIMERES ARMES

Se diu que les primeres armes d'en Gaudí, o sigui aquelles obres que va fer quan treballava de dibuixant per altres arquitectes, entre ells per un cèlebre arquitecte municipal, són varies, y la Cascata del Parc la més important.

Són pocs els que coneixen aquests primers temps d'en Gaudí, tant diferent d'avuy. Entre les altres obres que se li atribueixen hi hà els fanals de la Plaça Reial.

I si hem de jutjar per les obres actuals més que per les passades, direm: — «Quina llàstima que no hagués continuat fent obres públiques un home com ell, i avui potser no patiríem els edificis que tenim sobre la nostra consciència artística, i que ens haurem de menjar, perquè començar de cap i de nou no s'ha fet per a un poble com el nostre, qui amb prou feines pot anar tirant.»

EN FAVOR DEL BAILE

por FRANCISCO IRIBARNE

En un libro que escribí no hace mucho, y que por lo visto no lleva trazas de publicarse, tengo hecha la historia de los bailes españoles. Nadie puede imaginar los ratos que me dió ese maldito libro; pues aunque solicité ayuda de gente erudita, de músicos regionales y folkloristas, nadie se dignó siquiera — cosa muy natural — responder a las cartas que escribí demandando tales auxilios. Lo

que hice débese a mi escaso saber y, bien o mal, escrita está por mí una pequeña historia de los bailes españoles, que obra en poder del director de la Biblioteca y Museo Balaguer, mi único auxiliar y colaborador en tan ardua tarea.

Yo, no sé por qué, soy el más ferviente admirador de la danza y considero este arte superior a todos los demás por su emotividad, por su brutalidad; por su alegría, por su inquietud; por su inconsciente y misterioso atractivo; por ser el milagro de la carne hecha gracia, ritmo y movimiento.

Tal vez en fuerza de pensar en esto de la danza, he llegado a tomar el baile mucho más en serio de lo que humanamente hay que tomarlo en estos tiempos de decadencia espiritual y material, en los que *la buena educación, la urbanidad y el anhelo de orden* impiden todo atrevimiento, todo apasionamiento, todas las magníficas expansiones humanas, considerándolas de mal gusto.

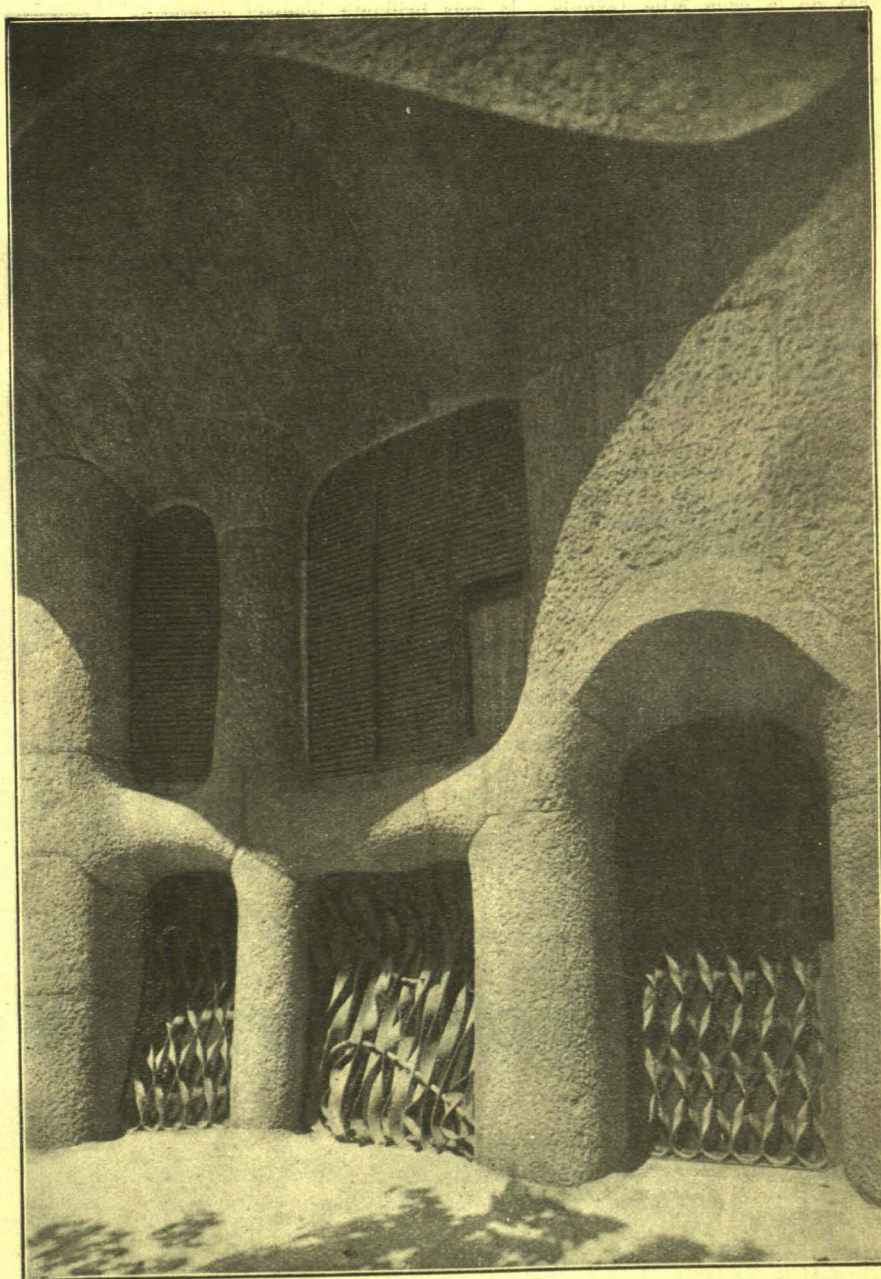
Si digo que las escuelas de baile son mucho más necesarias que las escuelas de cualquier otra clase, sin excluir las que actualmente costea el Estado, la gente reirá burlonamente, creyendo que hablo en broma, a pesar de todos los argumentos y de todas las razones que exponga en favor de esta idea. Si agrego, al decir esto, que un profesor de baile hace mucho más beneficio a la humanidad que todos los profesores de todas las universidades del mundo, creerán, la mayor parte de mis lectores, que me he vuelto loco, y sin embargo, soy, desgraciadamente, tan cuerdo, que puedo vivir sin grandes tropiezos entre gentes civilizadas. Claro es que para vivir entre ellas tengo que hacer bastantes esfuerzos, aparentando la mansedumbre y la tontería que me hacen tolerable.

Si los sabios que hablan de enseñanza no fueran tan sabios, ya se les habría ocurrido, al tratar de la educación física, decir algo del baile. Pero ¿cómo es posible que un profesor, que un pedagogo mezcle la danza en sus profundas y eruditas consideraciones? Los maestros actuales son demasiado tristes, demasiado miopes, demasiado intelectuales para comprender el encanto y la utilidad del baile. Para ver las cosas con naturalidad, que es como no las ven los maestros, hay que ser o muy inteligente o muy bruto, y ellos tienen la desgracia de no ser ni una cosa ni otra. No sé si expondré con claridad la idea que yo tengo de los maestros, pero voy a intentarlo. A mí me parece, en primer lugar, que el título de *maestro* no se puede aplicar dignamente a esos hombres de buena fe que enseñan lo que saben, lo que aprendieron, bien o mal, en las academias o en las universidades. Para mí los maestros son los que ponen su espíritu por encima de sus conocimientos; los que se han liberado de la tiranía doctrinaria, y de éstos hay tan pocos, que podrían contarse con los dedos. El maestro en España y en todos los países más o menos civilizados es, por lo general, un pobrecito señor que enseña lo poco que sabe, malamente o sea con arreglo a un reglamento, del cual no se atreve a separarse. Para encontrar maestros hoy sería preciso ir a los pueblos en donde no hay escuelas, libros ni bibliotecas. En estos lugares felices los hombres sólo aprenden las cosas más útiles y necesarias para la vida, y como la enseñanza no está retribuída, el que enseña algo lo enseña de buena voluntad, poniendo en ello un interés personal que no pueden tener los maestros que cobran lo mismo cuando sus discípulos aprenden la lección que cuando no la aprenden. Se me dirá que hay maestros que, a pesar de cobrar, tienen interés en instruir a sus discípulos. Yo no lo dudo; es posible que haya alguno y de buena fe le compadezco; porque tendrá un disgusto cada día con sus superiores, con los padres de las criaturas que enseña y consigo mismo al ver que ni la escuela ni los libros ni el plan de enseñanza que le imponen sirven para nada. El que tenga espíritu de maestro, lo primero que debe hacer es huir de todos esos centros llamados de cultura donde no se puede dar un paso sin tropezar con gente insoportable y reaccionaria; con todos esos estupendos profesores que creen que debe enseñarse a los chicos aritmética a los seis años y les

hacen cantar: «*dos por dos: cuatro; dos por tres: seis, etc.*!» durante una hora en sus admirables colegios.

Dicho esto y teniendo en cuenta que este capítulo se halla dedicado exclusivamente a la defensa del baile, dejemos ahora la crítica de los maestros y limitémonos a hacer unas cuantas piruetas literarias en honor de Terpsicore, que tiene perfecto derecho a figurar en el cuadro de profesores de primera enseñanza; aunque el Gobierno no se ha preocupado aún de concederle una cátedra.

Dispuestos como estamos a defender el baile, debemos hablar de él con cierta seriedad para demostrar el gran interés que nos inspira. Esto no ha de costarnos mucho trabajo estando convencidos de que la danza es el arte más encantador y más útil de todos los que se conocen. En primer lugar, diremos que el baile tiene dos aspectos, uno el higiénico en cuanto se le considera como ejercicio físico, y otro el artístico en cuanto tiende a prestar elegancia y donaire a los movimientos. Si los chicos aprendieran a bailar comprenderían intuitivamente la gracia de las actitudes, caminarían con mucha más gallardía, logrando perder ese encogimiento, esa timidez deplorable que les caracteriza. Es extraño — aquí he de atacar nuevamente a los pedagogos — que los que confeccionan planes de enseñanza, admitiendo la gimnasia como base de educación infantil, no quieren aceptar el baile, que es la gimnasia elevada a la categoría del arte. ¿Creen acaso que la gracia, unida al ritmo de los movimientos es cosa despreciable? No, no lo creen; por muy tonto que sea un maestro; por atrofiado que esté su cerebro, siempre hay en él cierta sensibilidad artística que le hace ver el encanto de las cosas realmente nobles y bellas. Lo que sucede es que el baile lleva consigo una aureola de inmoralidad que tejieron a su alrededor unos cuantos desgraciados; pero si los maestros vieran las cosas tal como son, fácil

Detall de la fatxada del carrer de Provença de la casa Milà
(arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

Vista general exterior del terrat de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

les en el que no se lea un elogio de nuestros bailarines. Las danzas de Andalucía son un fiel reflejo de las danzas griegas y sólo en las graciosas manos de los españoles repiquetea aún los alegres crócalos que sonaban hace más de dos mil años en las fiestas helénicas. También la costumbre de acompañar la danza con palmadas es genuinamente griega y las *figuras*, las actitudes de esos bailes, mal llamados flamencos, dibujadas están en los vasos helénicos.

Lo verdaderamente estupendo es que todo eso se halla conservado en el pueblo a través de tantas generaciones sin que nadie se preocupase de estudiar su evolución entre nosotros.

El único libro publicado en España después del famoso *Arte del danzado*, de Esquinel Navarro, y de la *Balerogía*, de Calderón, se ha impreso el año pasado en Sevilla y es bastante incompleto; en él sólo aparece la explicación técnica de unos cuantos bailes modernos; lo demás son pequeños folletos en los que se explica alguna que otra danza de origen extranjero que estuvo de moda un poco tiempo.

La sola enumeración de las danzas y bailes genuinamente españoles ocuparía tanto espacio, que no podemos ni siquiera pensar en hacerla. Lo que sí diremos es que, con sólo fomentar un poco esta disposición natural del pueblo, pronto se llegaría a ennoblecer realmente un arte que tuvo siempre en España un medio fertilísimo para su desarrollo.

Hace algunos años que murió el único hombre culto que se atrevió a hablar seriamente de esto entre nosotros. Me refiero al maestro Asenjo y Barbieri, cuyos artículos sobre danzas y bailes españoles merecen leerse con profunda atención. También escribió algo muy interesante acerca de bailes andaluces, Estévez Calderón (El Solitario), pero esto no lo conocen los admiradores del tango argentino, esa danza híbrida cuyo origen desconoce el poeta Richepin a juzgar por el discurso que sobre ella pronunció no hace mucho en el Instituto de Francia.

Sobre el carácter y origen del tango argentino ya escribiremos algo más adelante; hoy limitémonos a elogiar nuestros bailes en general, compadeciendo a esos *grandes hombres* que dicen con cierto aire, a la vez triste y despectivo, que España es el país de las castañuelas. Yo no puedo explicarme por qué manifiestan ese desprecio hacia lo único que nos redime de la tristeza que inventaron en nuestro espíritu los verdugos inquisitoriales de la Edad Media. Lo lamentable, lo doloroso, lo verdaderamente desolador sería que hubiesen enmudecido los amables crócalos que hacen vivir aún una alegría puramente pagana entre nosotros.

Miquel Angel no s'inflava com un Bernini o un Aníbal Carracció per a fer-se gran. Les seves sensacions passaven per una intel·ligència seguríssima de l'art i devenien grans totes soles. L'esforç és lo que ha perdut als romàntics. — MAURICI DENIS.

Les obres mestres de l'antiguitat foren fetes amb models iguals als que ara aquí a París tenim davant dels ulls... Cal trobar el secret de lo bell per lo ver. — INGRES.

EN GAUDÍ, CREADOR

PER JOAN SACS

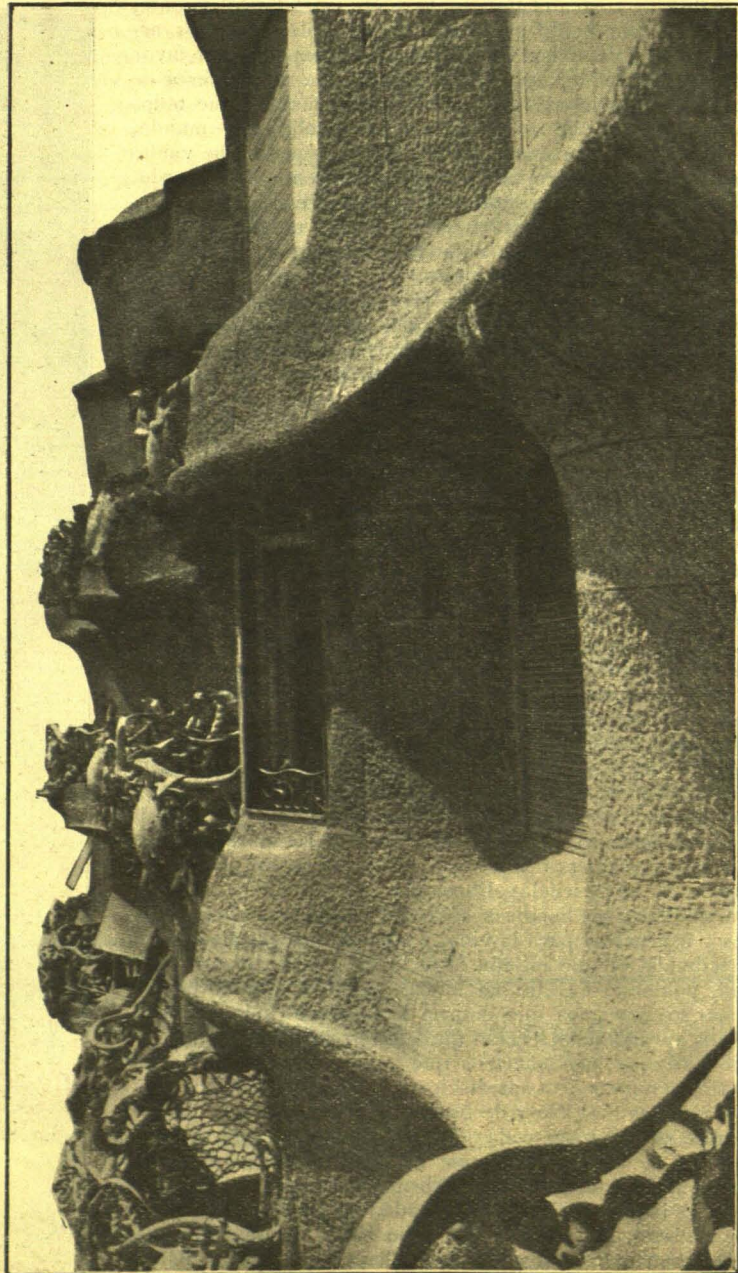
El gremi de les arts aplicades, que comprèn des de l'arquitecte al quincallaire, tots els artistes i artífexs essencial o parcialment ornemanistes és, d'un quant temps ençà, aquí i fóra d'aquí, presa del desfici més punyent; han remarcat que la llur idea estètica devé de dia en dia més exangüe, més inútil, més odiosament inexpressiva, i han constatat que l'absència d'ornament és sovint de mellor gust que la presència, i al inquirir les causes d'aqueixa paupertat espiritual han vist que pervenia de la llur paulatina comunicació de la naturalesa. Les arts decoratives d'avui viuen del crèdit de les d'ahir: la pauta

FOT. MAS

clàssica semblà tan perfecta i irremplaçable que, inconscientment, per voluptuosa inercia, se cregué acció més devota, i sobre tot més còmoda, conservar-la que transformar-la; se preferí més menjar-se el capital que aventurar-se en acreixer-lo.

Les arts decoratives se desficien de trobar-se anèmiques i de que encara la poca sang que les hi queda sia sang de paràsit. Els artistes sincers confessen que per a viure així val més morir, abandonar el conreu d'una activitat que no serveix per a res: quan algú escrigué que la forma poètica estava destinada a desaparèixer, ho feu segurament sots el dictat d'un escepticisme semblant.

Emprò, la nostra sensibilitat no's satisfà d'aqueixa solució, perquè necessita de l'art com del pa que menja, i seria en va que'ls artistes volguessin matar-lo, perquè dintre poc resurgiria en mans d'altres homes pot-ser no professionals, com en el curs de l'història s'hi cons-

Fragment escurçat de la fatxada del Passeig de Gràcia de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí) FOT. MAS

tata molt sovint. El problema d'avui, doncs, és de revifar les arts sense passar per la barbarie.

Totes les nacions clamen i breguen an aqueix fi, i totes les llurs activitats semblen poques per a atenyer-lo. Malhauradament, els camins de l'esforç premeditat, que són els únics que s'obren per a les recerques artístiques, no reïxen, no fan més que voltar a l'entorn del parasitisme artístic; es veu que l'imaginació i l'intel·ligència en aquestes qüestions artístiques divergeixen totalment de l'inspiració.

Limitant-nos a l'arquitectura, vegem quin resultat han donat aqueixes tentatives de creació premeditada. Quan l'èxit ha sigut major, quan les formes noves obtingudes per l'esforç de la voluntat han resultat agradables al sentiment estètic de la majoria conscienta, ¿què és lo que hi trobem? Una glosa del pensament vell. I quan l'artista abandona aqueix pensament i se posa a inventar, la seva obra devé tan intel·lectual com la del exemple anterior, però lletja, agressiva, atormentadora.

El primer d'aquests dos exemples no és tan prometeic com l'altre, és humil, cautelós, impersonal, emprò potser és més pràcticament conscient del temps perdut i tal vegada, a la llarga, floriria en originalitat esplendent i pantejanta. Lo cert i lo únic que interessa aquí accentuar és que aquesta magna originalitat que caracteritza les èpoques divinals dels pobles no's pot pas obtenir amb la major o menor quantitat d'aquell desfici i de la voluntat que significa, sinó que és filla de un sens fi de causes totes d'ordre intuitiu, les que semblen més arrelades en les riberes mediterrànies que no pas en altres paratges europeus, per no anar més lluny. Un sol poble hi hà en la terra que hagi pogut infantar avui aquest geni creador, i aquest poble és el nostre. ¿Serà'l cas Gaudí l'impulsador entre nosaltres d'una renaixensa artística o bé simplement un cas aïllat i sense eficàcia, com ho fou Goya en el desert espiritual que'l vegé nèixer i que l'oblidà sense inquietut? Això no ho podem contestar; és una incògnita que pot estimular-nos mentres conservi el caràcter de tal i que fins pot matar en gèrme la nostra natural fanfarroneria; per això no'ns hi endinzarem ni aconsellarem cap especulació en aqueix sentit.

No vol dir res que algunes de les formes creades per en Gaudí trasbalsin anguniosament la nostra sensibilitat, perquè les altres formes per ell creades i que tan profundament ens encisen donen més crèdit a la seva percepció que a la nostra, fermen la nostra boca a tota protesta i ens donen l'esperança necessària per a deixar arribar a nosaltres, amb el temps, la total comprensió de l'obra gaudiniana. I si així no fos, si el temps ens confirmés a tots en aqueixa dualitat de bellesa i lletjesa convivint en l'art gaudinià, la part de bellesa es prou

gran, al nostre entendre, per a enaltir sense regateix an aquest home.

Nosaltres vivim massa aprop del gran arquitecte per a apreciar-ne tot el seu valor, i en canvi aqueixa mateixa proximitat perjudica el nostre criteri fiscalitzador; perquè si les imposicions, i sobre tot les imposicions trasbalçadores són ordinàriament odioses a la nostra autonomia espiritual, més encare ho són quan el tirà és un home del nostre temps i del nostre veinatge. De manera que, lògicament considerat, el cas Gaudí deu ésser venerat, siga sols a precari, fins pels qui'l repugnen.

Se'ns dirà que a-les-hores mereixen crèdit tots els artistes sense arrels clàssiques, tots els artistes personals, quina obra repugna, per dolenta, a la majoria conscienta; tots els arquitectes imbècils que han empudegat els nostres carrers i places, serien acreedors al respecte que demanem per a en Gaudí. An aquí'ns topeu amb l'obstacle que hi hà al cap-davall de totes les qüestions estètiques: l'indefinible intuïció, lo que en el judici d'una certa obra d'art se pot calificar de *vida*, i en altra d'*emoció*, i en altra d'*inspiració*, etc. Es aqueix un lèxic de vaguetats que sols és sobrentès i estimat pels agraciats de Déu. Es inútil que Van Helmont parli de lo inefable, posem per cas, a l'Eugeni Noel. Si hi hà algú que englobi en un mateix anatema la personalitat den Gaudí amb la den Churriguerra, per exemple, aqueix no's deu donar per aludit per nosaltres, perquè estem segurs de que de la vida humana sols ne percebeix la movedissa gelatina vermicular de la sepultura.

La vida del verm ja ens interessa també, però la nostra intel·ligència s'ha desenrotllat de tal especial manera, que en l'anàlisi estètic de lo vital no sabèm prescindir de les jerarquies, la primera de les quals és l'home que sent i pensa, i la darrera el verm que mata aqueix pensament i aqueix sentiment per a afatar el seu miserable pahidor.

Tinguen entera dintre'ls ulls, en l'esprit, la figura que volem representar, de manera que l'execució no siga més que la realització d'aquesta imatge ja posseïda i preconcebuda. — INGRES.

No sé perquè'ls pintors han comprès tan malament l'epítet «naturalista» aplicat solament en sentit filosòfic per la gent del Renaixement.

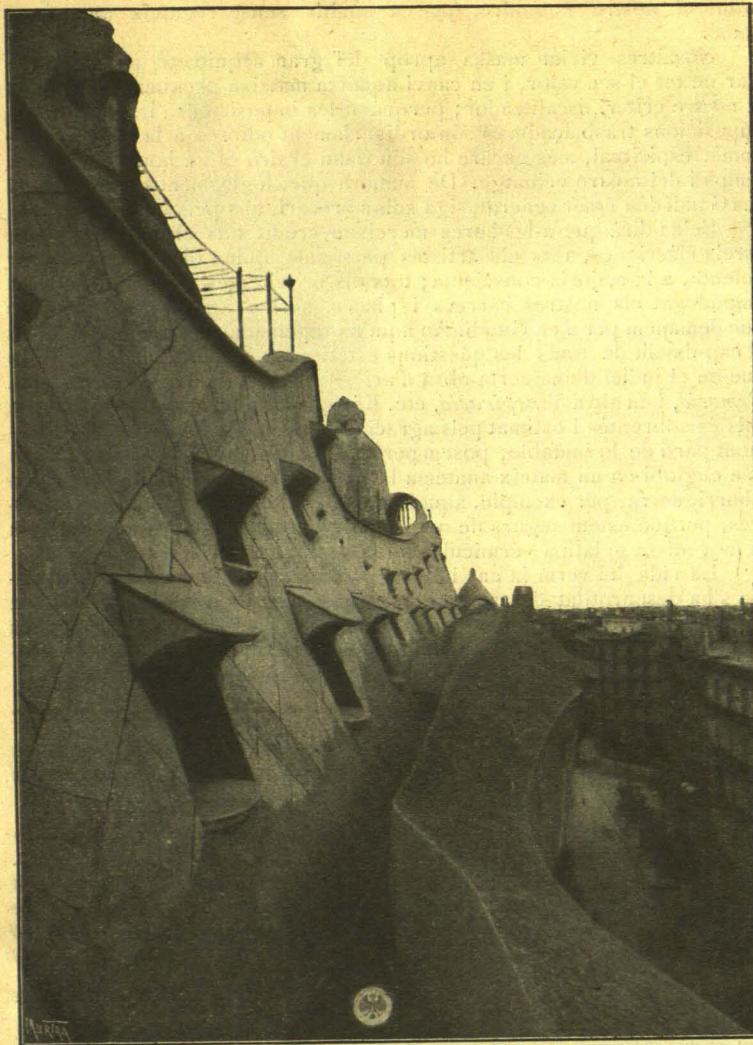
Confesso que les predeles, del Angèlic del Louvre, l'Home vestit de roig, de Chirlandaio, i moltes altres obres dels primitius, me recorden més precisament la «natura» que Giorgione, Raffaello, el Vinci. Es un altra manera de veure, són fantasies diferents.

MAURICI DENIS

Vista parcial de l'interior del terrat de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

Fragment extern del terrat de la casa Milà
(arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

LES ÉTUDES ORIENTALES (1) LEURS LEÇONS, LEURS RÉSULTATS

PAR M. SYLVAIN LÉVI

Je voudrais vous convier à un véritable examen de conscience. Les études orientales ont-elles une raison d'être dans la société moderne?

L'étude du passé est la plus belle des épopées, comme aussi la plus instructive; elle raconte à l'homme les phases de l'éternelle bataille contre les erreurs, les préjugés, les superstitions; elle montre l'esprit humain aux prises avec les chimères qui le déçoivent, avec l'indolence qui l'engourdit, à la merci des rechutes et des régressions. Dans ce tableau de la pensée et de la science humaine, l'étude de l'Orient réclame une large part.

Mais, d'abord, qu'est-ce que l'Orient? En principe, une simple expression géographique; en fait, une conception brutale qui scinde de l'humanité en deux tronçons, et qui remplace à ce titre la vieille notion hellénique des Barbares. Elle exprime, dans sa rudesse symbolique, l'orgueil satisfait de l'Occident en présence d'un monde entier qu'il englobe dans le même mépris.

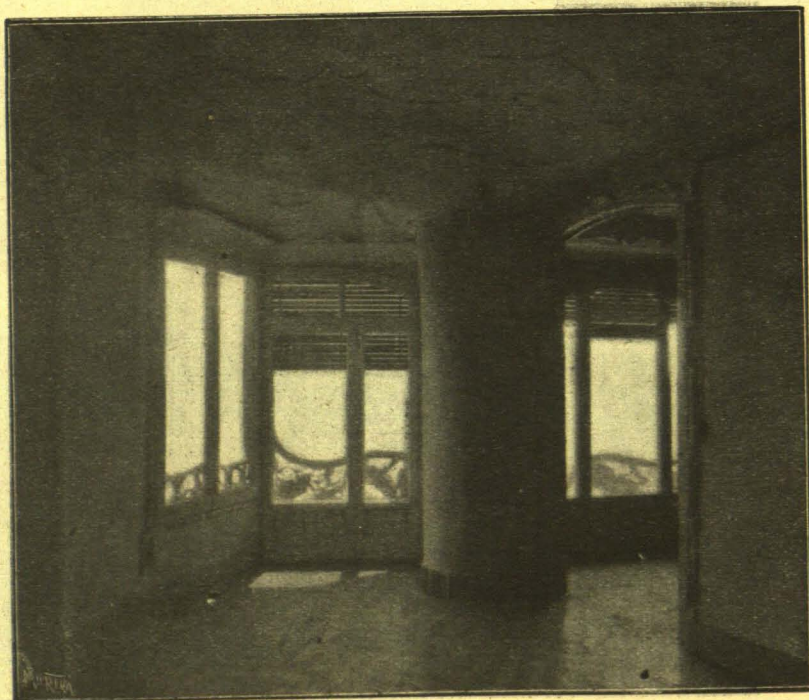
La politique, qui se plaît au jeu des spectres rouges, a dénoncé les dangers de la question d'Orient; mais la question d'Orient, à proprement parler, se pose en pleine Europe, autour des Balkans. Des prophètes avisés nous prédisent les assauts furieux du pan-islamisme, qui doit ranger sous l'étendard du Prophète des hordes innombrables soulevées d'un Océan à l'autre. D'autres vigies, et non des moindres, signalent le «péril jaune», tandis que l'Amérique s'arme contre le «péril noir». Personne, cependant, n'a dénoncé la conspiration universelle de l'Orient. Le seul trait commun qui permette de fondre en un seul amalgame, et sous une seule rubrique, tant de peuples si divers, c'est la haine qu'on leur prête, avouée ou secrète, contre la civilisation

de l'Occident, ou contre la civilisation, c'est tout un. Dans cette conception simpliste, mais flatteuse, l'Occident se présente comme le champion de l'humanité supérieure, de la science, de la loi, de la morale, de l'idéal; l'Orient, c'est l'empire d'Ahriman, le monde des ténèbres et du mal.

La science, une fois de plus, vient remplir ici une mission de justice et de concorde. L'orientalisme n'est pas, à coup sûr, l'exaltation systématique de l'Orient; la recherche de la vérité ne s'accommode pas plus du panégyrique que de la dépréciation. Mais, qu'il le veuille ou non, quels qu'ils puissent être même ses préjugés personnels — il ne manque pas d'orientalistes qui n'aiment pas l'Orient ni les Orientaux — l'orientaliste est l'héritier authentique de la tâche glorieuse inaugurée au XVe siècle par la Renaissance; il peut revendiquer à bon droit ce nom admirable d'«humaniste» dont s'enorgueillirent les Pétrarque et les Erasme. Au XVe siècle, le grec et l'hébreu reconquis raniment l'intelligence, étioyée dans l'atmosphère étouffante de la scolastique; l'esprit d'autorité, lourdement assis sur sa Bible et son Aristote, s'écroule. Des voix nouvelles, qui chantent dans des idiomes oubliés, évoquent des formes inconnues, des pensées inconnues, des sentiments inconnus: l'amour de la nature, les droits de la raison, la passion de la liberté. Les trésors du passé, longtemps enfouis, enfin exhumés, viennent enrichir la conscience humaine; l'homme ne s'apparaît plus, isolé dans son individu en face d'une éternité écrasante qui le menace; il se sent en communion avec l'espèce, solidaire de l'espèce qui l'a préparé et qui le continuera. Son passé, c'est le passé du monde; l'avenir du monde est son propre avenir.

Le tableau nous est familier; il est presque banal. Pour être plus rapproché de nous, et pour manquer encore du prestige que donne le recul du temps, le mouvement des études orientales au XIXe siècle n'est ni moins admirable, ni moins fécond. L'Égypte se laisse arracher par Champollion le secret de ses hiéroglyphes; Rawlinson et Oppert déchiffrent les cunéiformes de l'Assyrie et de la Chaldée; William Jones et Chézy pénètrent les arcanes brahmaniques du sanscrit; Burnouf explique l'Âvesta de Zoroastre et tire des manuscrits la doctrine du Bouddha; Rémusat fonde l'étude critique du chinois. Les découvertes se succèdent comme au pas de course, haletantes, grandioses, presque magiques. Nous les voyons surgir encore sous nos yeux. Voilà quinze ans que l'explorateur Sven Hedin signalait les «Pompéïs hindoues» enfouies dans les sables de l'Asie centrale, et déjà des missions lancées à l'envi par l'Inde Britannique, l'Allemagne, la Russie, le Japon, la France ont rapporté leur butin merveilleux. Dans ces déserts envahis depuis mille ans par la mort, on a retrouvé des archives, des bibliothèques, souvenirs fragiles qui ont survécu aux empires et aux dogmes. Et ces trouvailles n'ont pas seulement fourni des matériaux nouveaux dans des langues déjà connues, en sanscrit, en chinois, en tibétain, en turc, voire même en hébreu; elles ont révélé des langues oubliées, dont le nom même s'était perdu, et qui avaient connu des périodes de grandeur et de beauté; la sagacité des chercheurs s'exerce en ce moment sur ces textes muets, mais déjà tout près de parler à leur tour; le tokharien, le sogdien, ressuscités d'hier, ont déjà aujourd'hui des spécialistes!

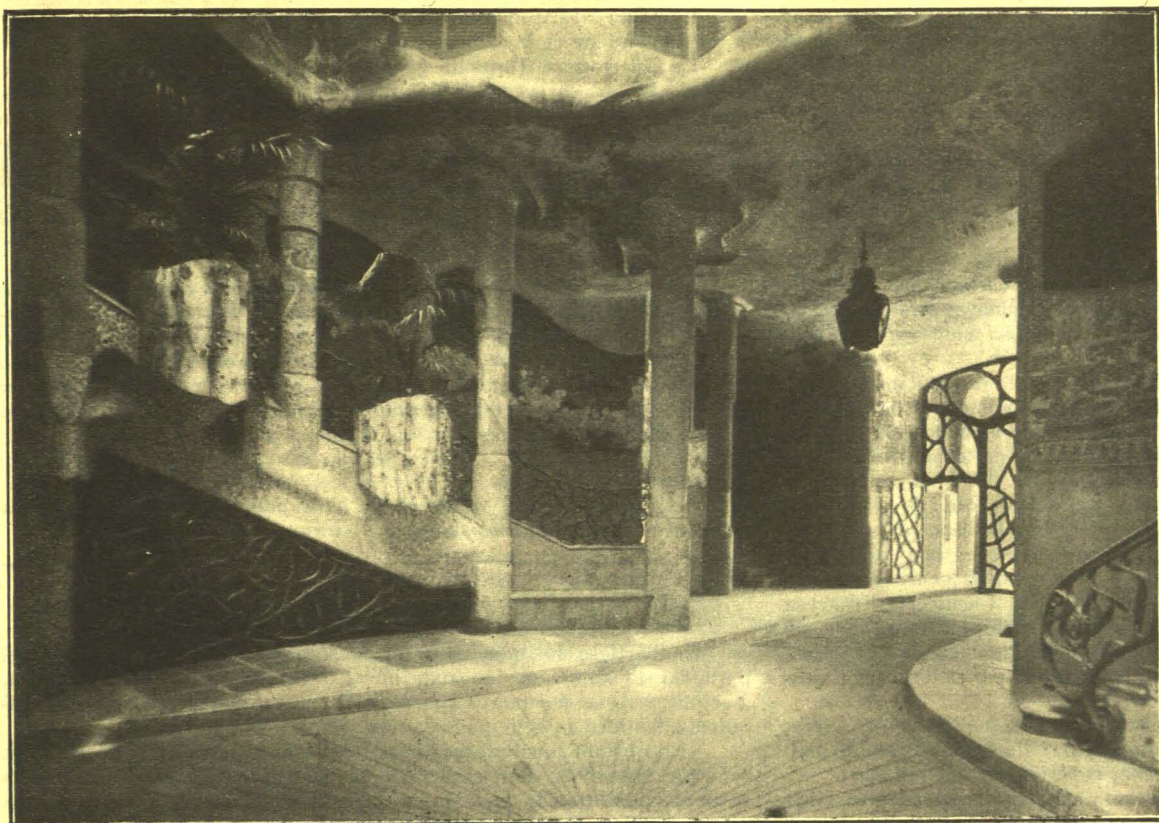
(Acabarà)

Casa Milà, interior (arquitecte, don Antón Gaudí)

FOT. MAS

(1) Extraïdes d'una conferencia donada al Museu Guimot.

Interior de l'entrada de la casa Milà (arquitecte, don Antón Gaudi)

FOT. MAS

LA MÀXIMA APLICACIÓ DE LES MÀXIMES

PER C. DE DOMÉNEC

Hi hà màximes i màximes. Ja se sab. Tot depèn del terreny on se coloquen. I les màximes són una cosa vistes desde la Reforma de Barcelona, i altre desde la Reforma de don Martí Luter, arquitecte de conciències alemanyes. Hi hà màximes pitagòriques, però contra aquest resultat els metges aconsellen bífecs.

Les màximes sempre són coses morals, de la mateixa manera que les mongetes tendres sempre són verdes. És clar que també hi hà màximes verdes i difícils d'empassar, però amb una mica de bona voluntat i amb una ditada de la vaselina moral d'un discurs edificant, l'operació és suau.

Lo que és capaç de fer un home amb una màxima és incalculable. Una màxima, ben alimentada per un home entès en la cria d'eixa mena d'animals afamats de vianda humana, és capaç de fer-nos portar a tots cotilla. ¡I quina seria la cotilla de moda que no tinga per a la dòna la privança d'una màxima!

Aquestes reflexions se les havien fetes un día, a les quatre, dos senyors apel·lats Pacareu en Cta. Aquesta raó social moral, se compo-sava de don Nofre Seva Pacareu i de don Wenceslau Roboniça Pacareu, cosí germà del primer.

Ambdòs tenien la mateixa edat de cinquantacinc anys, i doscents mil mateixos duros, amèn d'unes aficions trastornadorament semblants. La mare d'en Pacareu, la senyora Obdulia, els mocava carinyosament y recíprocament a tots dos, al bell mig del carrer, a vintiquatre anys encara, i els hi posava a les deu de la nit els estrenyacaps. Aquesta sollicitut tingué sa fi, perquè com ens asseguren al Banc Vitalici, sembla

que s'ha provat que tot té fi en eix món i en els que's projecten més endavant.

En Nofre i en Lau eren savis, però allò que's diu savis autèntics, de confiança, com la llet de les burres del carrer d'en Robador. Portaven ulleres, sabien distreure's, no coneixien cap senyora, i devegades, a l'estiu, sortien amb capa i bufanda.

La casa on vivien era propia i el pis també. Els mobles eren els mateixos de seixanta anys enrera. No tocaven mai res de puesto, no tenien minyona, i les trenyines, d'un quadro a l'altra tiraven com un toldo de l'Estapè, i eren groixudes con matalaços de nuvis de casa bona.

La polç feia montanyes que competien amb les de Montserrat, demunt dels objectes i per les habitacions semblava una alfombra fòssil, no hi havia res lluent, però a eixos comanditaris de saviesa, quines màximes rigoroses se coneixeràn més tart, els hi agradaven les coses brutes, que no fan patir a la retina i així se conserva més temps la vista. Santa Llúcia.

La taula del menjador era una meravella. Les dues cadi-

res havien criat arrels i belles arborisacions de molça, perquè mai s'havien tocat de puesto per respecte a la difunta senyora Obdulia, que així ho deixà. Sota la taula, sota les cadires, rera's quadros, no s'hi trobaven més que papers de colmados i papers de plata dels formatges i de la xacolata.

No tingueren mai temps d'observar que la taula del menjador, a força de posar-hi papers a sota, al cap d'anys, havia crescut bo-i un pam. En Lau digué al Nofre que allò se devia a l'edat: — «¡Ens arroncem, noi!» — I rigueren tres dies justos. Sempre vivien amb el gas encès i les finestres tancades. La llum del dia, quan entrà al pis ara fa quatre mesos, après tan llarga ausencia reculà esfereïda.

La fortor que feia el pis ja era sòlida, era quelcom d'espès com

Interior de la casa Milà
Salons del Cònsol de l'Argentina (arquitecte, don Antón Gaudi)

FOT. MAS

boirina. Tenia un sentit d'humitat i bons aliments barrejats, que donà idea al pobre del quart pis de vendre-la a llesques, com un reconstituïent nou, o essència i extracte d'àpats. Era així com la Emulsió Scott. — «Rès de sanatus — deia'l veí —, amb aquesta olor que es-querda'l nas, n'hi hà prou per a fer reviure un mort i tornar-lo a matar de satisfacció ben entesa.»

En Lau era alt com una pinganya i planxat, graciosament combat com una atzavara. Portava una perilla petrificada a copia dels bons aliments que s'hi anaren dipositant impertorbablement per espai d'anys. Els ulls semblaven botonets d'ermilla. En canvi en Nofre també era alt i prim, però ample, ab unes espatlles llargues com la obra del *Roper* de Sant Antoni. Portava un bigoti que li escombrava la solapa. No tenien cabells, però tampoc se notava. No fumaven, no bevien, no menjaven gaire, i quan una dona entrava al pis feien vapors d'àcid nítric.

Savien química, numismàtica, heràldica, biologia, botànica, maní-faceria, toxicologia, manufactureria, filosofia, mineralogia, alemany, anglès, francès i dibuix d'*adorno*. Se savien de memoria els clàssics, però la seva força estribava amb la fermesa en complir les dues màximes qui regien llur conducta moral.

Eren tan escrupulosos, tenien tanta por del microbi i de la brutícia, que a tot arreu hi havien polvos insecticides euidadosament empaquetats, i pots amb àcids i desinfectants de totes menes ben tapats. Es així com ells mateixos se feien el menjar, i se podien veure coses tan rigurosament científiques com una costella de la Carniceria Francesa quedar, après escrupulossíssimes i metòdiques manipulacions, com una pipa que al cap-demunt hi posésseu un cigronet de carn rostida. Aleshores, per a no tocar-ho, agafaven convençuts un paper de terra i mossegaven el cigronet de carn.

Una volta acabat llur dinar, que durava cosa d'unes tres hores, ambdòs se miraven amb una certa satisfacció, i aixugant-se els dits amb un paper o amb el forro de l'americana, repetien eix diari diàleg:

— Desenganyat, Lau, la nostra santa màxima: la netedat és mitja vida — exclatava en Nofre.

Tot dient això, com que havien de sortir, anaren a mudar-se, però aquell dia, precisament, se mudaren del revès la samarreta, que feia nou mesos s'havien posada.

I en Lau, al cap d'una estona responia:

— L'higiene és la salut i la profilaxis de l'ànima.

La joia íntima d'aquells germans siamesos de la brutícia era tal, que al eixir al carrer tot ho trobaven brut, incivilitzat, antihigiènic — jera natural! — i's miraven als demés ciutadans amb llàstima. Els quatre vidres o cristalls de llurs ulleres entelades vibraven com aletes de libèlula demunt d'una flor. Així, rigurosament, aplicava llurs màximes la raó social Pacareu en Cta.

Maig, 1914

Basada en l'hipòtesi de que en algún recó de la consciencia humana hi existeix un tipo perfecte, idealment bell, de cada objecte que's presenta a la vista, aqueixa estètica — diguem-ne idealista — preté obtenir l'emoció de Bellesa per la reproducció dels objectes naturals — bo-i embellint-los, idealitzan-los, segons certes regles variables. Quelcom com és ara el trompe l'œil aplicat al assumpte poètic. Es el domini particular de la vella alegoria i de la jove pintura literaria.

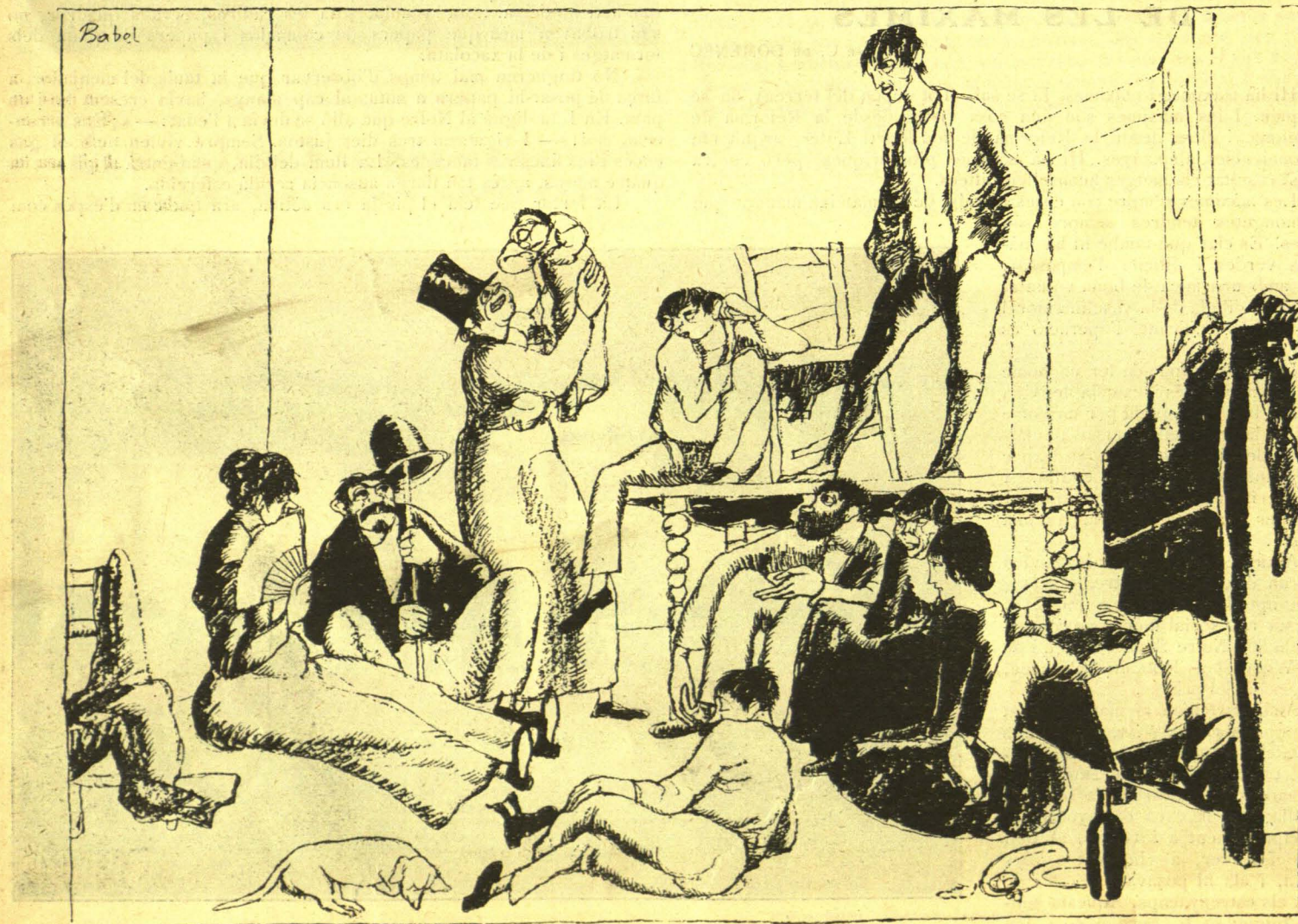
MAURICI DENIS

Feu forces linies, de memoria o bé del natural: aquesta és la manera de devindre un bon artista. — INGRES.

ERRADA

En l'article del número anterior sobre Van Gogh, hi manca el paragraf següent, que deu anar intercalat a les acaballes del article, a seguit, i sense fer punt i apart, del paragraf que acaba així: «...adquireix als pocs anys de pastada».

«No obstant, qualitat més important que aqueixa és la ingènua de reforçar els valors amb el detallisme dels objectes que l'experiencia recorda, però que la vista no pot percebre, com, per exemple, els diversos fullatges del *Jardí Públic*, els maons de les tapies de *Un mas de Provença*, els herbeis i les clapes de pedruscall de en *La Crau* i *Jardí*, les teulades de *Cementiri de Santes Maries*, les onades de *La Mar a Santes Maries*, etc.»

OVIPARISME I OVOFAGISME

PER XERCI

LS monjos del Tibet inventaren el molinet de dir oracions: un molinet que'l vent fa voltar, i que posen a la teulada del convent o duen a la mà en substitució del vano que agiten els tibetans que viuen en el segle. ¡Quin estalvi de feina, i quina producció! En Pompeius Gener, que si no és monjo, és un gat dels frares, inventà la maquineta de repetició, que's carrega per la culassa i engega cinquantatres misses i dos dècimes per minut. Aquest inventa la màquina d'imitar la pluja en els teatres; aquell la de fer ous ferrats, vulgarment nomenada paella; el de més enllà la de fer camí pels aires, i el de més ençà la de fer càlculs matemàtics. En general, la divisa dels inventors és aquest mot: *¡Fer!* O mellor dit: *¡Fer fer!* Un inventor, és un mandra. O un enemic de la suor, que vol guanyar-se el pa desobeint la Bíblia. En tot inventor, així que neix, hi hà un negrer; però com que'ls negres s'acaben, *econòmicament parlant*, i ho volen veure tot color de rosa, l'inventor si vol fer fer ha de deixar de banda la matèria home i posar a contribució el ferro i l'acer.

Per tot això són més d'admirar els treballs den Pere Puigdemongola, inventor al qual no l'inspira la mandra i que no's proposa fer fer, sinó fer que no fassin. La seva invenció és especulativa, teoritzanta. Me la va explicar l'altre dia en la col·lecció zoològica del Parc, on vaig trobar-lo contemplant les gallines del Prat, aquells exemplars rars que manquen en les famoses col·leccions d'Hamburg i Anvers.

— Amic meu — me va dir —, els primers reis en l'ordre de la creació, foren els peixos, dels que'n deriven les serps. Els darrers reis, els aucells, que no són sinó serps *evolucionades*. Els qui hem llegit a René Quinton, no tenim cap dubte sobre la matèria.

Els homes que tenen fè en els aforismes estan inutilitzats per a res de bó, perquè un aforisme no és altra cosa que la fórmula de la veritat en un moment donat de l'història. Acceptar aquesta veritat per a sempre més, és oposar-se al progrés. Per això, la meua norma de conducta és creure tot lo contrari de lo que diuen els aforismes; i el meu mètode de treball és cercar aforismes i obrar en oposició. Per exemple: «Tal faràs, tal trobaràs.» ¿Vols veritat més falsa? Suposa que fas l'amor a una casada. ¿Creus per ventura que trobaràs altre tant? ¿Com pots trobar-ho, si en primer lloc ja no ets una casada? Trobaràs una bofetada del marit, que no té res que veure amb l'amor. Un altra: *Nihil novum sub sole*. ¿I la REVISTA NOVA? Allò de que en el mig hi hà la virtut, és l'error més gran de que'ls destins dels homes no són regits per Afrodita. Però deixant aquest punt de vista i tornant als nostres peixos i aucells, i pensant sense deixar-nos seduir per l'aforisme, rao-

narem i direm, que quan els dos extrems de l'escala zoològica en l'ordre del temps els representen animals ovípars, en la ponda d'ous està la veritat i la virtut i no en la manera de reproduir-se adoptada pels altres animals intermediaris. El meu invent consisteix en evitar que les dones fassin criatures.

— ¿Has trobat la manera de fer-ne esqueixos? — vaig preguntar-li.

— No; però trobaré la manera de que pordin ous.

— ¿No hi veig els aventatges!

— ¡Innombrables! — exclamà en Pere Puigdemongola, exaltant-se.

Primera: Paternitat conscienta. Els homes seràn pares per pròpia voluntat, així com avui ho són per etzar. Esclar que'l començament costarà d'avesar-se al nou estat de coses. Quan, per exemple, en una sessió de l'Ajuntament algú preguntí per l'Alcalde, i el primer tinent responguí: «Dispensin, senyors, però no ha pogut venir perquè està covant», els esperits superficials riuràn; però'ls homes conscients se faràn càrreg de que l'home que cova és perquè vol ésser pare. I la feina de la gestació no estarà encarregada solament al sexe feble. Les dones podràn desempenyar tots el càrrecs i oficis, com el moviment sufragista exigeix: «Mira noi; estaré tres dies fóra de casa, aquí't deixo aquesta dotzena d'ous. ¡Tu mateix! ¡Que no's refredi!»

Segona: Economia en el presuposts municipals. Supressió de les borderies.

Tercera: Simplificació del Còdig penal; abolicció dels articles 425, 426, 427 i 428 del Capítol 5.^è i 6.^è del Títol 8.^è del Llibre II.^{on}, referents a l'infanticidi i els gastaments.

Quarta: Que fa referència a la *quinta*. Creació d'una indústria nova: l'incubació artificial per a proveir els quartels. Per raons que no són del cas aplicar, el soldats serien valents sense excepció.

— ¡Bé! ¡Què vols que't digui!

— Vull que'm diguis que està bé. Perquè per demunt de tots els aventatges del sistema hi hà la de solucionar la qüestió social.

— ¡Què dius ara!

— ¡Sí! L'obrer anirà ben alimentat. I en lloc de tenir tantes criatures com té ara, i de planyer's de les qualitats prolífiques de les dones, l'obrer hi trobarà una rendeta. Les dides se convertiran en lloques, i enlloc del biberó i de l'enterocolitis de la criatura abandonada, el llocot, substituidor del didot, tindria davant d'ell un avenir interminable de truites i d'ous passats per aigua.

— ¡Es cert! ¡I senzill! ¡Es l'ou de Colón!

CORRESPONDENCIA

Ramón Segarra (Tarragona). — Mil mercès. Ho tindrem present per a l'ocasió oportuna.

S. Gras i Vila. — Es poc gracios i molt mal escrit.

Josep Busquets i Tenas. — Es pobre i vulgarot.

Societat Anònima LA NEOTIPIA : Rambla de Catalunya, 116, Telèfon 7908 : BARCELONA

Feu circular REVISTA NOVA

LA NEOTIPIA

IMPRESSIONS ARTISTIQUES
LLIBRES FASCICLES GUIES
INVITACIONS CIRCULARS
REVISTES PROGRAMES. &

RAMBLA DE CATALUNYA 116
TELEF 7408

May FOTOGRAFIA
D'ART
ROSSELLÓ 277

— ¡I ara!... Marieta, ¿aon vas amb aqueixa cara tan inflada?

— És que, equivocadament, m'he posat enlloc de la crema per a la cara l'ungüent per a fer creixe'ls pits.

(Lustige Blätter, Berlín)

C. Murtra
Gravador
Hospital 49 Barcelona

Carroceries de luxe per a Automòbils

CASA FUNDADA EN 1900

J. Roqueta

Telèfon 503

Sepúlveda, 148
BARCELONA

PARFUMERIE AUX FLEURS □ Aigua de Colonia

Especialitat del FAIANS CATALÀ

OBRADOR DE DAURATS I DECORACIÓ ANTIGA I MODERNA

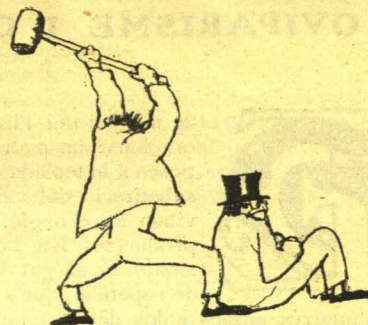
Imitacions a bronze, marbre, marfil i alabastre

Especialitat en restauració d'antiguitats

A. LLUCH I J. OLIVA

Mallorca, 286, baixos
(entre Llúria i Bruch)

BARCELONA

—Qui no anuncia no vén. ¿Ho sent?

FAIANS CATALÀ

Corts Catalanes, 615

VAIXELLES

CRISTALLERÍA

Marc i Gravats
Assortit interminable

La Pinacoteca

Corts Catalanes, 644 - Barcelona

Ningú pot decorar amb
gust les seves parets sen-
se visitar aquesta casa

Vda. de E. Texidor

Material completo para
Arquitectura... Dibujo...
Pintura... Decoración etc...

Donda de Sn. Pedro 16.
BARCELONA

Teléfono
..... 1289.

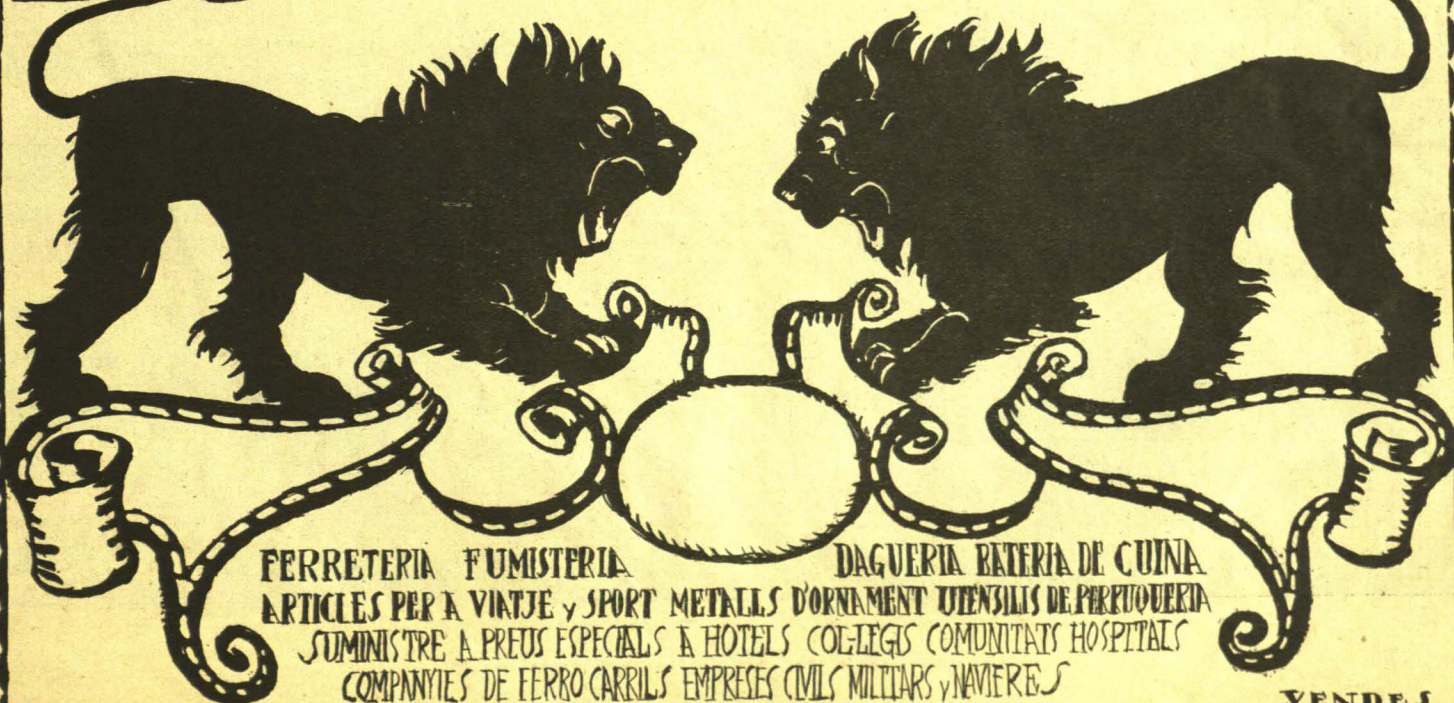
Citinoide
la millor aigua de taula
10 cts ampolla Demanar mostres
A. Serra Pelayo 9.

Feu circular
REVISTA NOVA

IRIARAT
Y CA
SASTRE
TRAFALGAR, 8. PRAL.
APROP DE LA PLACA URQUINAONA

DOS LEONES

FERRETERIA FUMISTERIA **LAGUERIA BATERIA DE CUINA**
ARTICLES PER A VIATGE y SPORT METALLS D'ORNAMENT UTENSILS DE PERFORACIÓ
SUMINISTRE A PREUS ESPECIALS A HOTELS COL·LEGIS COMUNITAT HOSPITALS
COMPANIES DE FERRO CARRILS EMPRESES CIVILS MILITARS y NAVIERES

VENDES AL ENGRÓS
A TOTES LES REGIONS

RAMBLA DE CATALUNYA 22

VENDES
ALA MENUDA

PASTOR I BÚFALS SOTA UN SALZER

COL·LECCIÓ GOLOUBEV

Pintura sinica (aquarela sobre seda), atribuïda a TchaoYong (segle XIII)